

Kesici-Delici Alet Yaralanmaları ve Korunma önlemleri

Pakize AYGÜN
İ.U. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi

KIRIM KONGO BULAŞTI!

Kan alırken virüs kapam hemşire öldü

MUSTAFA DEMİRER Çorum DHA

Kene tarafından ısırılan hastasından kan alırken, iğneyi yanlışlıkla parmağına batıran Çorum Kadın Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesi'nde görevli 30 yaşındaki hemşire Nazlı Yazıcı, Kırım Kongo Kanamalı Ateşi (KKKA) hastalığına yakalanıp yaşamını yitirdi. Kenenin ısırıldığı Narin Şimşek'in de sevk edildiği Ankara'da kurtarılamadığı belirtildi.

Diyarbakır'da Sağlık Skandalı

Özel Diyarbakır Diyaliz Merkezi'nde Hepatit C virüsünün son 3 aydaki kontrollerde 22 hastaya bulaştığı tespit edilirken, toplam 213 hastası bulunan merkezde daha önce de 66 hastanın Hepatit C virüsü taşıdığı belirlendi.

03 Ocak 2007 Çarşamba

Hastanede akılalmaz ihmal!

Bingöl Devlet Hastanesi'nde dünyaya gelen bebek sarıldığı kundaktan enfeksiyon kaptı. Şimdi hastanede yaşam savaşı veriyor. **Bingöl Doğum Hastanesi'nde dünyaya gelen bebeği saran görevliler tarafından bez içinde unutulmuş enfeksiyonlu iğnenin ayağına battığı küçük Mustafa, yaşam savaşı veriyor.**

20 Şubat 2007

Hasta Güvenliği Kapsamı

- Görünüşü – okunuşu benzer ilaçlar
- Hatalı gaz / gaz karışımı verilmesi
- **İğne – kesici alet yaralanmaları**
- Tehlikeli kısaltmalar
- Ventilator ilişkili problemler
- Tedavide gecikme
- Karyolaya bağlı yaralanma – ölümler
- Hastane enfeksiyonları
- Cerrahi yanıklar
- Kemoterapi hataları
- Ameliyatlarda yabancı cisim unutulması vb

Kesici-Delici Alet Yaralanmaları

- Hastaneler enfeksiyon etkenleri bakımından zengin ortamlar
- Sağlık personeli kan yolu ile bulaşan hastalıklar açısından yüksek risk altında
- Girişimler sırasında yaralanma sık
- Sağlık personelinde hastaya bulaşma riski düşük

Occupational exposure to blood and body fluids among health care workers in Ankara, Turkey

Ngay Azap, MD,* Önder Ergüvenil, MD, MPH,† Kemal O. Memişoğlu, MD,* Aygünül Yedigöze, MD,* Adilhan Albanoğlu, MD,* Gökben Yiğitbaş, MD,* and Emel İkbal, MD* Ankara, Turkey

- 988 sağlık çalışanı (%51 hemşire)
- %64...en az bir kez yaralanma
- %45...iğne kapağı takma sırasında
- %28...Koruyucu önlem yok
- %67...Tıbbi öneri almamış
- En çok yaralanma cerrahi branşlarda ve hemşirelerde

Azap A et al. Am J Infect Control 2005;33:48-52.

CTF HİKK yaralanma başvuru

• 2003-2004

39 yaralanma/maruziyet
(26 hem, 1 Dr, 6 öğr, 5 pers, 1 lab)
(30 servis, 5 YBÜ, 3 ameliyat., 1acil)
(35 delici/kesici, 2 mukoza/deri, 2 konjunktiva)
(19 girişim sırasında, 17 girişim sonrası,...)

Kaynak: 29 ?, 5 HCV (+), 4 HBV(+),
1 HIV(+)

SÇ yaralanma anketi

- 2004 yılı(çok merkezli anket- CTF):

50 laborant
63 doktor
204 hemşire
76 tem. personeli anket formu doldurdu!

SÇ yaralanma anketi

SON 1 yılda yaralanma hikayesi?

Laborant(50) : 3 iğne, 6 mukoza, 1 kesici

Doktor (63):18 iğne, 11 mukoza, 5 kesici

Hemşire (204):

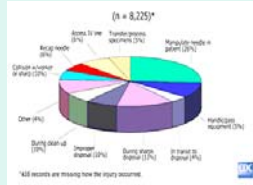
58 iğne, 35 mukoza, 24 kesici

Pers. (76) : 19 iğne, 4 mukoza, 2 kesici

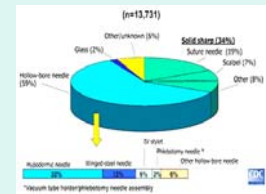
Yaralanma şekilleri

- %26...Hastaya iğne ile girişim
- %13...Kesici aletin atılması
- %10...Uygunsuz "tek kullanımlık" alet kullanımı
- %10...Temizlik sırasında
- %10...Kazalar(çarpma,)
- .....

Yaralanma gereçleri

- %59...Lümenli iğne
- %34...Solid iğne (%19 dikiş)
- %2...cam
- .....

Kimlerde daha sık

- **Hemşireler**, hekimler, diş hekimleri, laboratuvar çalışanları, yardımcı sağlık personeli ve temizlik personeli sırasıyla risk altında

- En çok yaralanma elde

En sık yaralanmalar

- Ameliyathanede
- Hasta yatağı başında (Kan alma, enjeksiyon, küçük girişimler vb)
- Polikliniklerde
- Laboratuvar (tüp kırılması vb)

Yaralanma şekli

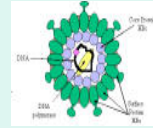
- Cerrahi teknikle ilişkili → dikiş atarken
- Ameliyathane hemşire ve teknisyenleri → alet verip alırken

Sistemik infeksiyon oluşturabilen en önemli etkenler

- Hepatit B virüsü (HBV)
- Hepatit C virüsü (HCV)
- HIV

Kandaki yoğunluk ve bulaşma oranları

Kan yolu ile bulaş

- **HBV**: 10^8 - 10^9 partikül/ml kan
Bulaş oranı: %5-30
- **HCV** : 10 - 10^4 partikül/ ml kan
Bulaş oranı: % 1,8 (%0-7)
- **HIV**: 10 - 10^4 partikül /ml kan
Bulaş oranı: % 0.3 (0-0.9)

Türkiye sağlık çalışanları

- **HBV** :
SÇ: 14 223 kişi: % 4.8 HBsAg (+)
Kan donörleri : % 5.2

- **HCV** :
SÇ: 3994 kişi : % 0.7 HCV (+)
Kan donörleri : % 0.6

Viral Hepatit 2001

HBV

- HBV inf 3.5-4.6/1000 çalışan
X 10 toplum (USA)
- SÇ X5 toplumdaki HBV infeksiyonu
Danimarka

HBV bulaş

- İndirekt bulaş olasılığı +:
kuru kan içinde 25 C 7 gün canlı
kadavra 6 gün
hücre kültürleri 1-7 gün
+ 4 C uzun süreler canlı kalabiliyor!!!
- HCV, HIV ??? (olasılık çok düşük)

HBV temas sonrası profilaksi

Sağlık Çalışanı	Kaynak		
	HBsAg (+)	HBsAg(-)	???
Aşısız	HBIg+ Aşı	Aşı	Aşı
Aşılı yanıt(+) Ya da > 10 İÜ	-	-	-
Aşılı yanıt(-) <10 İÜ	HBIg 2doz HBIg+Aşı	-	Risk'ise (+) gibi
Yanıt ?	Anti HBs test (+) : hiçbirsey (-) : HBIg+Aşı	-	Anti HBs test (+) : yaklaşım(-) (-) : aşı (1-2 ay sonra kontrol)

HIV

- 2001 ..... CDC verileri
137 şüpheli HIV olgusu
57 olgu(48 perkütan,5 mukutanöz)
* 24 hemşire
* 19 laboratuvar çalışanı

www.cdc.gov/hiv/pubs/facts/hcwsurv

Koruyucu Antiretroviral Tedavi

- Kan, kanlı sıvı, doku,diğer potansiyel sıvılar
- Sperm, vaginal sıvı,BOS,sinovya, plevra, perikard, amnios sıvısı
- Bu sıvılarla kirlenmiş aletlerde RISK var
+++++
- Mukoza, hasarlı deri yada delici yara var
+++++
- HASTA HIV (+)

HCV temas sonrası profilaksi

- Immünglobulin önerilmez
- Koruyucu İnterferon uygulaması önerilmez
- AŞI yok
TAKİP EDİLİR .....
- AKUT Hepatit –C yakalanırsa...
İNF-alfa tedavisi etkili

Temas sonrası yaklaşım

- Temas sonrası en önemli uygulama

“Yara bol su ve sabunla yıkanmalı,
sonrasında cilt antiseptiği ile
temizlenmelidir”

Temas sonrası yaklaşım

- Kanatma (travmatize etme)
- Hastaya ait bilgi?
- Merkeze bilgi ver !
- Uzmanla danış
- Serolojik incelemeler ve işlemler

Temas sonrası takip

Kaynak	TAKİP YAKLAŞIMI			
	hemen	6 hafta	12 hafta	6 ay
HIV+	Anti-HIV	Anti-HIV	Anti-HIV	Anti-HIV
HBsAg+	Anti HBs			
HCV +	Anti HCV ALT	HCV RNA		Anti-HCV ALT
???	Anti-HIV Anti-HBs Anti-HCV ALT	Anti-HIV	Anti-HIV	Anti-HIV Anti-HCV ALT

Korunma Önlemleri

Yaralanmaların nasıl olduğunu bil!

Yaralanma olasılığını azalt!

Korunma Önlemleri

- Standart önlemler

Eldiven.....iyi bir bariyer

Genel Önlemler

- "Disposable" iğneler kullanıldıktan sonra kapakları tekrar takılmamalı
- İğneler enjektörden çıkartılmamalı, eğilip bükülmemeli
- Kullanılmış iğne, enjektör, bistüri vb delinmeye dayanıklı sağlam kutulara konmalı
- Eldiven yırtılırsa eldiven derhal değiştirilmeli
- Atık kapları toplanırken çok dikkatli olunmalı

Genel Önlemler

- Pnömotik sistem
- Teknolojik önlemler....(Vakumlu tüpler vb)
- Koruyuculu kanül
- Yöntem değişikliği ....dikiş atma tekniği
- Cerrahi ekipte iyi bir koordinasyon
- Hastayı bilgilendirmek

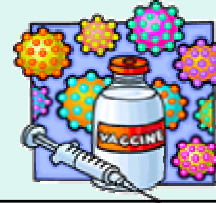

AŞILAR

Sağlık çalışanlarının önlemlere uyumu

- Riskin bilinmesi
- Standart önlemlere uyulmasının faydaları
- Bildirimin önemi
- Serolojik takip
- Aşıya uyum yetersiz

Sağlık Çalışanlarında infeksiyon önleme çalışması

- EĞİTİM
- GEREKLİ ALTYAPI
- SÜRVEYANS
- YAZILI YÖNERGELER
- ÖNERİLERE UYUM İZLEMİ
- Seroloji ve aşılama
- Temas sonrası profilaksi

Personel Sağlığı Merkezi

Suya sabuna dokunun...

